

LA TOMASA

SETMANARI CATALA

10 CENTIMS lo número

Potsé es equivocació,
mes vejenta així posada,
penso que en equitació
ha de ser molt reputada.

DE DIJOURS A DIJOURS

LO sistema arancelari protector, es injust, es perjudicial al poble, y es inconseqüent en sas afirmacions.

Per medis del comer exterior, las nacions 's procuran 'l que no poden produhir, ó bé produheixen car y dolent, no donant abast al consum.

Posats sota aquest punt de mira, las nacions 's trovan del mateix modo que 'l productor particular, que 's procura per medis del bescambi, 'l que no pot ó no li convé produhir.

D' aquí 'n resulta; que tot lo que 's diga en pro de la divisió del treball convé al comer exterior, y que tot lo que 's vullga dir, contrari d' aquest comer, 's puga aplicar encertadament á la divisió del treball.

Dir que l' exportació es l' objecte del comer exterior... es tant com dir que la venda es 'l fi del comerciant... la producció l' objecte del productor, 'l treball la finalitat del treballador; si no fós aixís, 's podria produhir, treballar y vendre per qualsevulga preu...

Si no fós aixís, com no ho es, qu' aixó es una *Pero-grullada*... vendre, produhir, treballar... son medis pera cercarn las cosas que 's necessitan per viurer y per darns plahers llegítims al present y al pervindre.

Lo comer exterior d' un reyalme, no es res més que 'l medis pera guanyarn las cosas qu' hem de menester per viurer del mellor modo que poguem.

Mes que científicament 'l sistema arancelari nomenat protector, resta per complert al descrédit, lo certus es qu' aquí, á Catalunya, per mal entés egoisme dels caps grossos fabricants-acaparadors, té encara una ferma defensa, que per estar á las mans dels richs, s' imposa als governs, als partits politichs y á las *camarillas* que volen arribar al candelero, sols per manegar las cireras y ferse 'ls seus...

Aixó farà courer las galtas d' alguns, més es una veritat com un temple y no duptem, d' apuntarla aquí; que 'l nostre criteri giravolta independent d' errats prejudicis... y de fortunes ben pastadas.

Nosaltres escribim pe 'l poble... no pas pe 'ls farit zeus.

Lo sistema *protector* que su ará 's proposan defensar á peu y á caball, y quina bandera aixecan *suicidament* 'ls anomenats Catalanistas, no es res més que l' equivocació més contraria als *interessos* del poble Catala, que deuen voler defensar.

Lo que fan ab 'l cap, ho desfán ab la qua.

L' anomenat *proteccionisme* es d' una escola rancia, vella, aclaparadora... de faisó neo conservadora y antiliberal.

Es injust, no tant sols perque no té en comptes 'l dret natural del treballador d' usar de sa única propietat; dins dels límits de la moral... sinó perque trenca 'ls principis d' igualtat davant de la ley, que 'ls temps del nostre segle XX es lo quin domina las legislacions dels pobles civilisats.

A més, colcant á determina's industrials en posicions ventatjoses en vers dels altres, provoca 'l despreci de las disposicions que dicta.

Es impossible, que l' home, respecti disposicions que menysprean sos llegítims interessos, per' afavorim' d' altres, que no son tan llegítims.

Veus aquí 'l perque 'l *contrabando*, may s' ha tingut pe 'l poble com un robo; per' aixó 'l poeta Berenger, 's guanya l' aplauso popular, quan fa cantar als matuters:

Le peuple á nous s' interesse
il est de nos amis.

La ley que per afavorir 'ls uns, perjudica 'ls altres 's desmenteix ella mateixa... y la moral pública 'n surt perdent' hi.

Perjudica, perque paralisa la potencia productiva dels pobles y detura 'l desenrotllo de sa riquesa.

Lo *proteccionisme*, quina forsa resideix solzament en sa existencia y á l' hábit de veurer 'l existir, no vé obligat á comprobar sas afirmacions.

Sé 'l té per bó... perque ho diuen 'ls que s' hi enriqueix n, malgrat sols de las sevas afirmacions s' hagin perdut totas las colonias espanyolas de las Américas y Filipinas.

Y mentrestant torném á las *andadas*, per combatre aquesta plaga, hém de comprobar nosaltres, fins 'ls axiomas que son de sentit comú; y si tenim rahó, com sens duptes 'n tenim, s' ens tatxará aò la nota de *perturbadors* de l' ordre social, tant dels cabals, com de las essencias.

Si las nacions deuen á la protecció oficial de prosperitat perque no s' aplican sos principis á tot 'l país; del Nort contra 'l Sud, del Est contrari al Nort, del centre envers la periferia?

Perque no, ¿de provincia á provincia, de municipi á municipi, de poble á poble, de persona á persona?

Aixó es 'l que no respondrán may 'ls *proteccionistas* catalans.

Dins d' aquest cercol viciós s' ha d' enclourer Catalunya... 'l día, que 'ls catalanistas-proteccionistas, logressin implantar á l' Espanya l' autonomia que van predicant... ja que l' emancipació, més que somni, es un deliri funest.

¿De quan ensá Catalunya, pot *consumir* la seva producció industrial?

¿Desde quan abastan 'ls seus conreus agricolas, á son manteniment?

Tot aixó es més clar que l' aygua.

Encara que 'l *proteccionisme* no fos perjudicial, sinó 's al contrari útil, no deixaria de ser una greu iniquitat.

L' *utilitat* d' uns quants, de molts... de tots menos un, may deu servir per regla sociológica general. Lo contrari, valdria tant com justificar 'l sacrifici d' Efigenia, 'l terror y tots 'ls crims qu' ens compta l' historia.

Mes, ¿qu' hem de pensar dels que pretenen que 'l dret surt de las mans d' una majoria, que sols ho es al tros de mon que trepitxan, com ho son 'ls proteccionistas de Catalunya?

¿No es tal cosa, reduhir la justicia á no ser res més que l'apreciació individual de's que l'evocan?

Admetent aquest dogma, s'haurían de suprimir 'ls tribunals de justicia, tindrían de deixar anar dels pres siris als lladres y asse-sins... per que cap d'ells ha de linquit, sinó 's per un sentiment d'utilitat envers ells mateixos, sens fer cap cas dels sentiments dels altres homes.

Algú 'ns dirá ara que no reconeixém 'l principi de las majorías, tot y volent ser liberals; si, que 'l reconeixém, prou: més no admetém que 's pugui aplicar á qüestions de justicia.

Enteném que 's pot deliberar, sobre qüestions de conveniencia y sobre qüestions de dret, quan es duptós... més quan aquest es ben definit, no cal pensar si s'ha de violar ó no; en tal cas la deliberació té un' altre nom: es conjuració.

No cal pensar si convé ó no, cometre una injusticia

Jamay 'l *proteccionisme* hauría ocupat 'l lloch que té á la legislació d' E-panya, sinó l'hagués prés per' assalt; si entre-mitj dels que fan las lleys, no s'hi tro vessin molts industrials y privilegiats aymants pe sa existencia... y ab 'ls diners guanyats á la sev' ombra, no n'haguessen tingut prou per comprar, ministres, directors generals, y tot lo que sembla com sinó 's pogués vendre.

Lo certus es, per acabar, que per tot allá 'hont domina 'l *proteccionisme*, 's mostra adherit á l'esprit del privilegi, del monopoli, del estancament sens cap mena de pietat, pe 'ls interessos lligítims del poble que viola ab la més gran impunitat.

CALIXTE PI Y XARAU

La Tuya da

Lo moviment teatral de la actual temporada tendeix á reaccionar nostre Teatro que fa ayguas de lo qual hem d'alegrarns tots els catalans de rassa que véyam ab sentiment l'anemia, la mala cara, lo condol que feya la literatura dramática, de pochs anys á aquesta part per un sens fi de concausas.

Lo qu'encare don' mes goig es qu'aqueixa gran desgana, aqueix greu desfalliment de nostra Escena migrada, la va curant poch á poch la gran ciencia literaria de joves doctors-autors que just surten de las aulas de Talía y curas fan ab receptas d'obras sabias que semblan fetas n'hi han, per prescripció *guimerana*.

Després d'aquell *interior* d'en Folch ó d'aquella cambra qu'es d'un íntim drama 'l núu arreglat ab molta trassa per l'autor, ab quatre tochs de pinzell á l'esgayada, ens ha eixit en Surinyach número dos, fill del altre, qu'ab els seus *Nívols en creu* asserena l'emboyrada

literatura d'avuy destinada á ser dramática, ja qu'es obra que val més llegida que interpretada perque fuig d'aquell parlar convencional y de... *barra* que, per fer l'efecte, posan en boca dels personatjes molts autors que van ab *clak*, y als periodistas fan *vaca*.

Ha vingut darrerament eix *Esclat de vida* ufana d'en Colomer qui ha passat d'un salt á primera classe dels dramátichs més moderns que aquí fan molta de falta.

Y l'Iglesias ja té á punt, com aquell qui diu, las *garsas*; una manera d'aucells que pican y fan punxadas ab lo seu bech social á tota la especie humana.

Mentrestant nostr' inclit Gual —qu'es una joia de casa— ab la seva *última primavera* ja ha donat d'alta als literaris *malalts* d'imaginació estremada que, per ser del Hospital aquell teatro de la Rambla, en hospital convertit vá durar quatre setmanas fent son agost l'*enfermer*, en Graner de las *pantallas*

com aquella que ha sortit per portada de la *Garba* que sé enquadrada mereix ab un march fet d'or y plata.

**

Avant y fora, amichs tots; jóves sense pel de barbas; escampéu la il-lustració pe 'l bell damunt de las *taulas*, y mereixeréu de tots las més justas alabansas perque hauréu fet un gran bé,—potsé 'l milló,—á nostra Patria.

**

Els diaris de la Cort ens han dut la nova fausta de que 'l nostre actor Borrás no ha entrat al gremi fins ara dels casats, sent sa muller la Delhom, filla mimada de la mare qu'era, donchs, la *Mena*, la actriu d'un' ánima que feya plorá á tothom en tots sos papers, fent dramas.

Rebi 'l nostre amich Enrich y la Delhom la més franca enhorabona, y que Deu els dongui forsa contractas y que 's vegin un remat, —ab el temps—de fills á taula.

PEPET DEL CARRIL

Acudits

—Deixa estar, Enriqueta; també 'n porto jo de diners.

—No 's contrapuntin, ara, per mi; que jo tinch prou abnegació pera admetre l' almoyna de tots dos.

—¿Dius que no es teu aquet gos? ¡Imbécil de mi que li he donat la meytat del paquet de bombons que m' havias entregat.

—¡Es igual! ¡Com que no eran meus! Los havia comprat per encàrrech de la teva sogra.

Barcelona hospitalaria

—¿Vens per descobrir las bombas?
¡No 't faltarán dineróns!
--¡Mil bombas! Yo sólo vengo,
señora, por los *ómbons*.

Víctima del comissionista

DEU lo guard. ¿Fora vosté donya Rosari?
 - Servidora. ¿Que se li ofería?
 - Vinch recomenat del senyor Andreu.

- Ah, ja: vosté deu ser el dispeser qu' éll m' ha parlat.

- Ell mateix. Francament: estich aborrit de seguir fondas y hotels: de gastar molt y menjar malament.

- Ja te rahó. Miri, aquí casa, no es per alabármem: hi trovara a més d' una netedat escrupulosa, variació en el menjar, quietut ab els estadants, tranquil·litat á casa, además, Deu nos guardi de qualsevol malaltia: si un día caygués malalt, no li faltaria una tassa de té ó de *flor de sauch*.

- Ho crech. El senyor Andreu, m' ha donat molt bonas referencias. Un servidor soch d' un caràcter gens adúst ni farrenyó; pero amich acérrim de la tranquil·litat: el tráfeh de las fondas 'm marejava: per aixó hi optat en buscar una casa com per viurhi de familia.

- Aquí hi estaré com á cal sogre.

- A mi no 'm dolen prendas, ni soch gens egoista.

- Aixís sí té gust de veure las habitacions...

- En un carrer tant céntrich com aquet, penso que hi haurá claror y llum en totas las pessas de la casa.

- Balcóns á davant y á darrera.

- ¿Y 'l preu?

- Miri, á no mirar prim... per vosté, y per venir recomenat, n' hi contaré vint duros: cosit, rentat y planxat.

- Es una mica carot...

- ¡Y are! Cap dels meus dispessers s' ha mort de fam... Desseguida s' engreixan.

- Digui, que deihen donar feyna al sastre.

- Ni que s' en burli.

- Bueno: bueno: aixís, aquesta tarde faré dur las maletas per un camállich, y las posaré m' el lloch que vosté 'm designi.

- Miri... ¿que li sembla aquesta saleta inglesa?

- Molt be.

- Donchs, aquí, pot tenir el seu dormitori.

- Ascolti: ¿que hi hán gayres dispessers, aquí?

- Tres senyors: pero son senyors: un matrimoni y vosté.

- Perfectament ¿Que vol cobrar are...

- Es lo mateix... Si 'm don' els quartos sempre una...

- No renyirém per aixó: el bon pagador no dona excusas... Aquí té els vint duros: aquesta tarde comensaré á ferhi dur els mobles.

- Com vulgui.

- Y el vespre vindré á reparar.

- Ja sab qu' ara es á casa seva.

*
**

- Senyors: aquí tinch el gust de presentalshi al nou dispeser... al senyor...

- Pere Forelló.

- Tan gust!.. Molt senyor nostre... Tan honor.

- Mercés. Ab permís de vostés m' acomodaré.

- *Qui ez aquet zenyó, mama* - diu un noy del matrimoni.

- Un senyor molt amable - diu la mare donant sopas á la criatura que té á la vora.

- ¡Y que 'z lletz!

- Desvergonyit!

- ¿Es á dir que vosté seré company nostre? - diu un jove primet.

- Si m' admeten...

- *Papa: ireu aquet zinyó. Em fa por!..*

- Sch... Els nens callan.

- *Ez el papul!..*

El noy fent el raro, dona batzegada á la taula y fa caure el plat del nou dispeser que com era plé de sopa de caldo, cau al damunt dels genolls de Don Pere empastifantlo tot.

- Jesús! - exclamava el senyor.

- ¡Que has fet fíttet! - diu el pare ab tota debilitat. ¿Que no veus lo que has fet? Dispensi, senyor Pere: es tan entramaliat...

El bon home, aixugantse la roba, no diu res, per prudencia.

Entran l' *entrant*, y á éll en sense haberli servit un' altre plat de sopa, li donan la racció composta d' un plat de monjetas ab *salsitxas*. El confiat senyor, distret parlant ab el jove prim, no se n' adona de que 'l marrech li ha prés las *salsitxas*, deixantli sols las monjetas en sense tall.

Don Pere, queda sorprés al veure que 'l tall ha desaparegut com objecte de màgica: de monjetas apenas 'n tasta.

La entramaliada criatura, que s' havia després dels brassos de sa mare, corria pel menjador, y com que s' havia adonat, de que al penja robas del recibidor hi estava penjat el sombrero del senyor Pere, y el bastó, éll que ho agafa, y tot brut d' oli del sopar, taca el barret y no content, el posa al cap del bastó, y fentlo rodar no pára fins que el barret foradat, vé á enfonsarse á la ma del xicot.

- Es traviesso! - exclama la dispesera rihent per la gracia que li fa el noy.

- Deu meu! - exclama baix el mártir de Don Pere - ¿ahont t' has ficat, Perico?

Aixís que tots havían sopat, y la senyora havia tret las estovallas, quedá sorprés al veure que cada dispeser 's retirava á cada habitació per' anar á retiro. L' home quedá com aquell que veu il·lusions. ¡Ell que no retirava may, que no fossin las onze, y sols eran las vuyt y mitja!

- *Nada* - va dirse - un xich de paciència. Y mut se n' aná al seu quarto: y com qu' era fosch, y no podía ni llegir ni escriure, 's decidí á ficarse al llit esperant l' endemá. Pero ¡fills meus!.. Aixís que s' havia tapat el cap ab el cobrellit, se sent un «zum-zum» pero d' aquells forts, que de poch á n' el inadvertit estadant, li anava ha agafar un atach del susto. Desesperat cridá - ¡Dispesera!.. Socorro! A baix hi deu haver alguna cosa ..

- ¿Que li passa Don Pere?..

- Sento un «zum-zums» com si rasquessin el sostre per ferlo anar abaix.

- Ah, no es res: es un calderer que de vespres treballa...

- ¡Mosca! ¿Y cada vespre dona concert?

- No 'n fa poch d' anys!..

- Bueno: bueno: bó es saberho.

- ¿No se li ofereix res més?

- No senyora, no.

Y aixis que altre volta el bo del senyor Pere 's tornava á tapar, del pis de dalt se sentia un tráfech horrorós. Eran unas modistas que vetll'avan fins á las deu, cada vespre.

- ¡Ahont t' has ficat, beneyt! - se deya éll y com per escarni, 's comensá á sentir el *rich-rich* d' uns grills engaviolats.

Aixó no ho pogué resistir.

S' aixecá del llit, y anant á cridar á la dispesera li manifestá que, fés el favor de tornarli dinou duros, y de que l' altre se 'l quedés pel sopar ja qu' éll no hi estava fet á viure ab aquell tragí y aquell escándol.

- Ah no senyor: una servidora no li torno res, que dis si vol, sinó vájissen, que ja li obriré la porta.

- ¿Es á dir, que vol estafarme? Be: mo't be: 'm quedo.

Y l' home tot resolut se n' aná á tancarse al seu quarto.

L' endemá va fer treure la maleta y 'ls baguls: y un cop ho tingué tot fora... procurant un rato de distrac-

ció de la dispesera, aná á agafar tot el salé, y abocá á dintre l' olla, tota la sal que hi havia després aná al seu quarto y ab un díamant ratllá tots els vidres: arrencá el paper del empaperat, y després de haver pintat bigotis á l' imatge de Santa Rosa, tancá el quarto, agafá la clau y desaparegué...

- Ola senyor Andreu.

- ¿Que tal senyor Pere? ¿Com va aquella casa? ¿Eh quina dona?.. ¿Quina familia! ¿Que reposats! ¿Y la quietut ..

- No m' en parli... ¿Que hi ha viscut vosté á n' aquell pis?

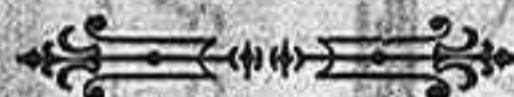
- No senyor.

- Donchs, ¿perque l' alab?..

- Perque, per cada rellogat que hi envío, la senyora 'm don un duro.

- ¡Lladre!.. Pillo!.. Encubridor de criminals!.. ¡Vint duros, un traje, un barret, un cap com un bombo, 'm costa el seu malehit duro de comissió! ¡Bandido, més que bandido!

EMILI GRAELLS CASTELLS

Planys d' un tísich

TARDORENCA

Quan los tendres atmetllers
van dar la senyal de festa
lo cel s' enjoyá al instant
ab colors, galas y rendas.
Cantaren los rossinyols,
tornaren las aurenetas,
s' ompliren los camps de flors
y los rosers de ponzellas.
Y entre cansóns y perfums
va tornar la primavera
espargint arreu amor
y ab l' amor vida y dolcesa.
Fou llavors, en aquell temps
de garlandas y rosellas,

de cantars y rossinyols,
d' esperansas y promesas,
fou llavors que 'l sol va entrar
un xiquet per ma finestra,
y en mon llit, fret llit de mort,
carinyós me vingué á veure.
Quan lo vaig veure aprop meu
quina ditxa fou la meval
del meu rostre demacrat
fugí lo color de cera,
s' enllumenaren mos ulls
y mon cor va tocá á festa.
Pena fou qu' en aquell jorn
el sol fugís tan depressa
puig sentia revifar
lo meu cor fret com la gebre.
Desde aquell día en avant
sempre més me vinguí á veure,

cada día més matí,
més hermós més franch y alegre.
Era un fiel amich, constant,
que consolava mas penas
y dava vida y valor
á ma cambra antes deserta.
Y jo vivía content,
ó 'm moría més alegre,
esperantlo cada jorn
ab l' ánima d' ansia plena.
Mes ay! que en aquest trist mon
á n' al tísich tots lo deixan,
tots lo deixan, menys la mort
que 's qui ab més constancia 'l vet-
Y 'l sol també va deixar (lla.
de consolar ma existencia,
va cansarl' mon llit de mort
y aburrir l' ánima meva.
Comensá á vindre més tart
y á entornarsen més depressa,
y á mostrars' més trist, més fret,
més esquerp y menys alegre.
Are ja passa de llarch,
ja fa molt temps que no entra,
ja no tinch lo seu consol
en ma cambra dura y freda.
Trista sort, la meva sort,
en el mon tothom me deixa,
sols me resta lo fossar
que horrible y cruel m' esperal

TALONARIS

pera lo **SORTEIG** de **NADAL** Magnificament
litografiats

A dugas tintas

Los de 100 fullas, á 80 cts.

„ „ 50 „ á 50 „

A una tinta

Los de 100 fullas á 50 cts.

„ „ 50 „ á 35 „

Vendas al per major y al detall

Litografia Barcelonesa de Ramón Estany. - Sant Ramón, 6

EMILI REIMBAU PLANAS

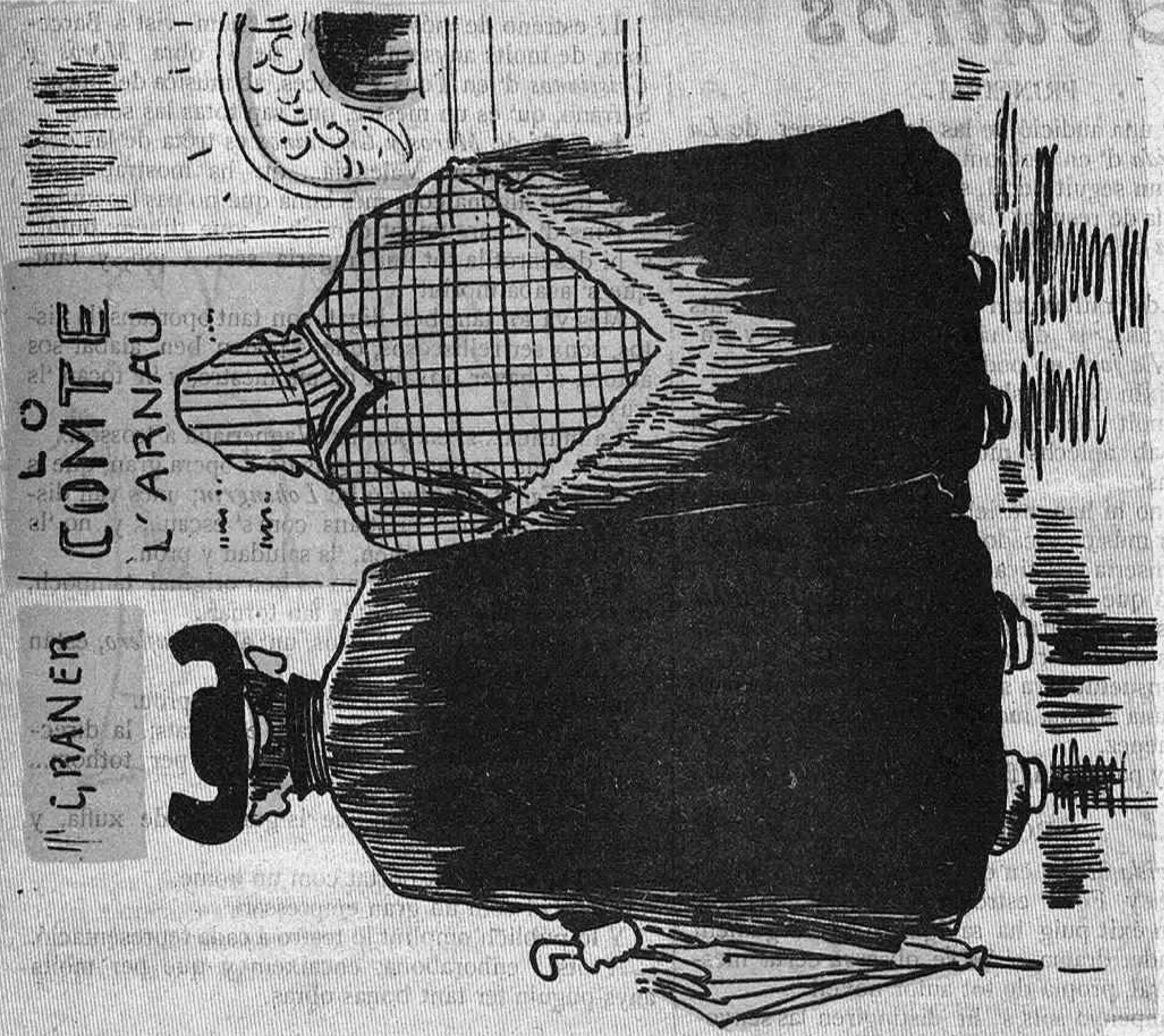

Com si siguéis malehida
Catalunya està de dol
Ideu fassi que las rencunias

L' hivern despulla las brancaç
del fullám que las vesteix.
Reçórdinse 'ls que s' abrigan
de tants que pateixen fret!

L'a nevoda y mossen Pau
van á veure 'L comte Arnau.

Teatros

PRINCIPAL

Després d'una audició de las de 'n Graner de *La ualalta fingida* d'en Goldoni ahont tot es delicadesa y finura... un seguit perfil, sense tacas, d'ombra, per forsa havia de resultar barrohera una concepció com *La jova* d'en Morató que 'ns van donar á conèixer.

Al darrera de ratllas tan finas, de procediments tan primerenchs... la dramática tan *caboriosa* y emboyrada de *La jova* no podia agradar.

¡Que 's deixin de sebas!

Encaixa molt més *La última primavera* d'en Adriá Gual, ab aplechs musicals de 'n Grieg, ¡que prou son bons!

¡Però que no hi han músichs aquí?

L'aprofitar música escadossera, mes que sia de valer, denota miseria artística... ¡aixís estém?

L'impresió que va mouer al públich *La última primavera*, es fonda, artística y corprenedora; es una balada tendra de la mort, que no esfaraeix.

Com de consuetut... va ser reina de l'obra, la Baró que 's fa tot una artista, molt ben ajudada de 'n Puiggarí y en Gimenez.

Ab temps y paciència, farán una companyia catalana de debó.

ROMEA

Esclat de vida, drama en dos actes original del senyor Colomé y Fors, estrenat la setmana passada, tingué un bon éxit puig ha sapigut trobar argument pera un verdader drama, si be se observa certa inesperienza teatral, propia de tot autor novell.

En lo desempenyo sols s' hi distingiren las senyoras Parreño y Jarque. En los demás actors se observá molta inseguritat no vejentse en cap escena direcció de cap classe.

Lo Sr. Rusinyol, ja ha suprimit un quadro en sa comedia *El bon policia*.

Ja es algo, pero no lo suficient; insistím en lo que manitestarem; *El bon policia* es comedia solament per un acte.

Per dissapte está anunciat l'estreno del drama *Las garsas*, original del reputat autor Sr. Iglesias habentse destinat aquet día pera l'estreno, porque aixís ho ha acordat la Empresa del teatro de la Comedia de Madrit, que en dit día y ab lo titol de *Las urracas* estrenará dita obra, baix la direcció del Sr. Borrás (el bueno).

En nosaltres, será dirigida per l'altre Borrás.

La setmana entrant ne parlarem degudament.

CATALUNYA (ELDORADO)

Per primera vegada en aquest teatro s' ha posat en escena *La tragedia del Pierrot* que ha sigut molt aplaudida, y los artistas de la casa hi han lograt molts aplausos.

Celebrém que 's desterrí la disposició que sembla hi havia de que no 's posés cap obra estrenada en altres teatros.

Pera demá se prepara l'estreno de *Ideias* sarsuela de costums aragonesas, lletra del Sr. Melantuche, autor de *La vara de alcalde* que tant agradá en son estreno.

GRAN - VIA

L'estreno de més sensació qu' hem vist á Barcelona, de molts anys ensa, es 'l de l'obra *Moros y Cristianos* d'en Tous y Cruces, ab música del mestre Serrano, qu' es un mestre, que sap totas las solfas.

La falla de *Moros y Cristianos* es treta de las costums del reyalme Valenciá... qu' ha mostrat aquet cop, tenir alguna cosa més bona que no pas las xufas.

Dins d'un argument cómic... ¡que dihém: bufó!.. s' hi desenrotlla tot una trageria seria... ¡oh, y tant, que s' acaba morint!

Més va tot tant ben lligat, son tant oportuns 'ls xistos, sens ser relliscosos, que 's poden ben alabar sos autors, d'haver treballat de ma mestre; y 'n tocan 'ls fruyts.

La música... s' en pot dir Wagneriana á trossos...

Cert que passen coneguts de l'òpera gran, que 's diuhen *Faust*, *Bohème* ó bé *Lohengrin*; més van disfressats de moros y cristians com s' escau... y no 'ls coneixen, ó si 'ls veuhen, 'ls saludan y prou.

La marxa dels moros, no es ben original tampoch, pero va be y es á puesto; la fan tornar...

Las decoracions de l'Alós, un' altre *xuflero*, están molt bé y fan goig.

Els trajos son massa bons, quan més prou.

Tots 'ls cantants y actors, ben encertats; la direcció justa y 'ls mohiments ben sapiguts per tothom... fins la comparsaria.

La Baró... més frescal que 'ls granisats de xufia, y la Mesa *idem de idem*.

En Palacios s' ha portat com un home.

Y en Gil com un gran empresari.

Y lo públich omplint lo teatro á cada representació.

A tots l'enhonabona; encaixém y que per molts anys puguin fer tant bonas obras.

TIVOLI. — CIRCO EQÜESTRE

Tot disputant si es home ó bé es dona... ¡sembla que tingan pá als ulls!.. 'ls que fan diaris llarchs, omplan las planas.

No deuhen tenir gayre teca per posarhi!

Perque tan tontos no ho son.

En Bertin, bé 's mereix aquest reclam... y d'altre de més bon gust, qu' aquest peca de groller.

Ara deixém estar si es mascle ó femella, que aixó no 'ns fa pe 'l cas; lo cert es que 'l dilluns, vetlla de son benefici, va omplir de gent 'l circol de gom á gom... y á fé que tothom l'aplaudía.

Vist l'agrado popular, qu' es 'l mellor dels agrados ara s' ha reconfermat per' un altre nombra de representacions, que comensá el dimars... presentant *tipos nous*... forrats de vell.

Veurem la Otero... es un dir.

L'obsequi dels bitllets de banch, que va rebre en Bertin dins d'una plica tancada... ¡prou li debia saber hó!

Los nous artistas *Juanitos* fan un *número* de forsa y agilitat, que 'ls surt molt bé y agradós.

Aló no son personas; son pilotas de goma.

Fent funcions tant bonas, es clar... ¡fins barallas á la porta, per poguer entrar.

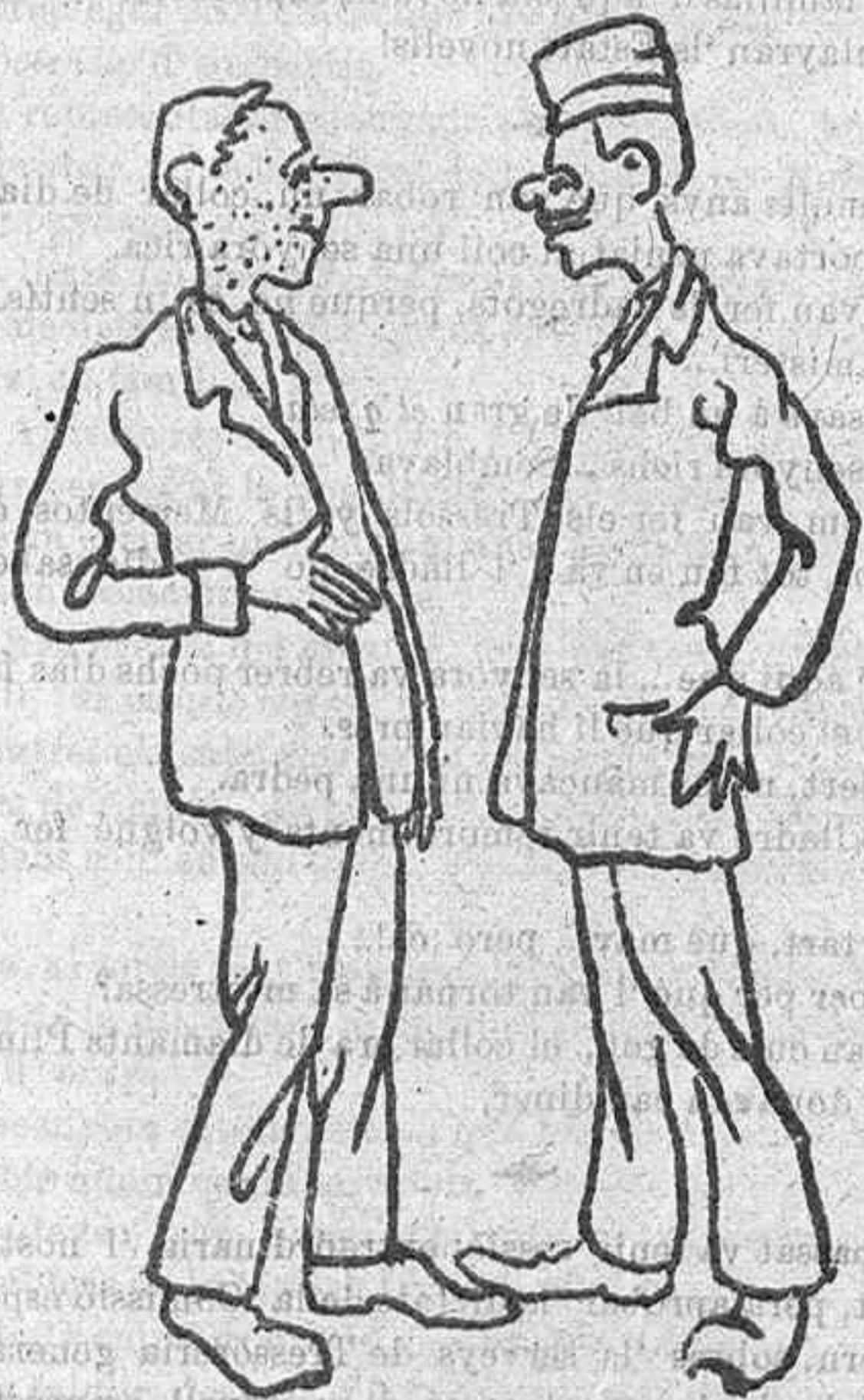
L'Alegría, dona alegría á tots los concurrents.

UN COMICH RETIRAT.

Bullit

—¿Qué faig? M' hi declaro ó no?
(¡La dona, 'ns pot atrapá!)
—(¿Perqué 'm segueix aquet ximple?
(¡Veyám si l' faré agafá!)

—¿Qu' has tingut la verola?
—¡Ca! Un entreteniment de la sogra, que,
perque vaig dirli *hiena*, mentres estava dormint
va *guarnirme* la cara ab una agulla de picar.

Aquet gran naturalista
papallonas va á cassar,
deixant á casa la dona
ab son amich Baltasar.

Com que preparan *Las garsas*
al Romea, faig l' 'ill viu,
perque cada garsa jo
sé convertirla en perdiu.

En el Centre *Unió Ultramarina*, tindrà lloch diumenge aprop vinent, la representació del drama *Mar y Cel* de don Angel Guimerá, y la primera representació d' *Un mal rato* juguet-còmic de nostre company Emili Graells Castells.

Suechs y Noruechs, ja s' han separat ab totum.

Aquets dos estats, qu' en feyan no mes un desde l' any 1814, son dos reyalmes diferents, ab sas fronteras corresponentas.

De primer cop, la Suecia 's va coumourer, al mirars' lo mohiment nacional adoptat pe 'l parlament Norueg, mes tot seguit va esboyrars' lo pensament d' imposars per medis de las armas.

La gran cultura de abdós païssos, s' ha mostrat ben clara... si ja no l' haguessin ensenyada 'ls sabis y literats emicients ab quinas obras las han rublertas y ensenyoridas.

Lo bon sentit práctic y humanitari, ha imposat la separació, feta ab pau, tranquilitat y bona armonia; reconeguda per abdós païssos lleyalment.

¡Quina llissó pe 'ls amichs de las políticas absorbentas, centralisadoras!

¡Quin mico pe 'ls grans estats uniformistas y igualitaris, encar que 's tinga de trepitjar el modo de ser constituït de las regions!

No pas sempre hem de parlar d' assumptos alegres.

Posin la fesomia seriosa, qu' ara tractém d' un afer ben trist.

Un cop refets del susto, han de saber: que de cada 90 borratxos, pe 'l cap baix, 89, son donas.

¡Mes no pas a l' Espanya!

Aixó quins ho apuntan, son els honorables membres de London Comity Council, per lo tant el cas passa a l' Inglaterra.

Tots quants sistemas s' han posat en planta, per curar las inglesas que s' emborratxan... han fracadat.

Aquestas darreras quatre anyadas l' *Home for Inebriate Wousen* ha posat a cura 215 *bandarras*... tacadas de borratxera.

97 s' han declarat incurables; no tenian remey.

103 s' han tornat a casa seva. parcialment curadas; vol dir, fins qu' hi tornin.

4 s' van morir, de tant d' amoniach.

11 van darse d' alta del hospital, per ben curadas.

Al cap de pochs mesos, aquestas ben curadas... tenian el vici de la borratxera, más arrelat que may.

S' ha d' comptar que no 's el *populi bárbaro* sols, quin s' emborratxa a Inglaterra... sino l' aristocracia més fina, quinas festas y banquetes s' acaban quan tots jauhen borratxos per sota las taulas y cadiras.

Una reyna d' Inglaterra molt venerada... no s' ha alsada de taula cap dia, sens' estar *pitof*... per anar a dormir la mona.

Quan s' acaban de fer eleccions, tot son bons propósitos dels qu' han sortit guanyadors.

De portas enfora tot ho volen arreglar; tot es bonich y de color de rosa.

¡Després de las riallas, venen las plorallas!

Ara volen fer Barcelona nova; si se 'ls ascolta la reforma interior, ja 's farà.

¡Al freir será el reir! senyors catalanistas.

Lo domini agrícola més gran del mon, pertany a un sol home.

¡Es d' un sol propietari no més!

Trobás' als Estats Units americans, departament de Luisiana.

Te 160 kilòmetres d' amplada, per 40 de llargaria.

Tot plegat, 640.000 hectáreas; milló y mitj d' acres ab la mida inglesa qu' allà s' usa.

Es com tres vegadas la famosa hisenda del Dabrympte al estat del Dachosa, que 's pensavan ser la més ferma del mon...

Aquets dominis, que son com un estat; ¡de més petits n' hi han!.. se formá l' any 1883 ab terrers comprats al govern dels Estats Units y al estat de Luisiana.

Tot eran prats de pastura, que 'ls aprofitavan 'ls criadors de bestia de tot l' entorn.

S' hi estenian ramats de bous fréstechs, moltóns y caballs; 30.000 caps de bestiar.

Els primers quefers del novell propietari, van ser partir a trossos parceraris l' extensió inmensa de terras, per tenirlas ben vigiladas.

Tot seguit va establir *masos* ó *ranxos* cada 9 ó be 10 kilòmetres.

Las terras analitzadas químicament, se van destinar al conreu del arrós, del sucre, del cotó, del tabaco y dels blats, segóns las qualitats.

Aplicats els medis de conreu més moderns y apropiats, ab 'ls coneixements y diligencia convenientes, ara viuhent centenars de familias d' aquesta novella explotació.

¡Aixis s' enlayran 'ls Estats novells!

Fa molts, molts anys, que van robar un collar de diamants, que portava penjat al coll una senyora rica.

Com s' ho van fer 'ls lladregots, porque no se 'n sentís... encara 's un misteri...

Lo cas passava a un ball de gran *et'queta*.

¡Tot eran senyors richs.. Semblava.

Per tant com van fer els Tressols y 'ls Mementos d' aquells temps, tot fou en va.. 'l lladre no 's podia saber qui era.

Quan vet' aquí que... la senyora va rebrer pochs días fa, pe 'l correu, el collar que li havian pres.

Era complet, no hi mancava ni una pedra.

¿Es que lo lladre va tenir remordiments y volgué fer la restitució?

Més valia tart, que may... pero ¡cá!..

¿Voleu saber per qué 'l van tornar a sa mestressa?

Perque eran culs de got... el collar era de diamants Plim-saul y no 'n donavan cap diner.

Dissapte passat va tenir sessió extraordinaria 'l nostre Ajuntament, pera aprobar 'ls dictats de la Comissió especial de govern, sobres 'ls serveys de Tressoreria general, conversió dels deutes y colocació d' un novell empréstit municipal.

La manera de discorrer dels regidors, fou llarga y enrevessada, quedant al descubert, lo que ja sab tothom... aixó

es: que 'ls *concejals* no tocan pilota quan tractan qüestions d' hisenda pública.

Tots trovan dolents 'ls projectes... tots son taps y embuts, mes ningú aporta pe 'l cas, solucions clares y concretes.

Quan 'ls uns ho volen, 'ls altres no; quan aquets están convensuts, no ho aproban els altres... es á dir un teixir y desteixir, que may s' acaba.

Com que se remenan molts quartos, y s' hi travessen fermas comissions per pagar, tothom vol ficarhi l' unglia, mes que 's penji de barras al sostre la ciutat; som d' aquest parer.

Las qüestions de números son molt aspres y enutjosas per poguer fern' aquí un anàlisis detallat, sens amohinar 'ls nostres llegidors... qu' encara que tinguin molta paciència, no poden pensar que 'n tingan tanta.

Cert que el Banch Hispá-Colonial, tampoch s' ha quedat curt en carregar la *borrica* al municipi barcelonés, tal com ho fan 'ls usurers que deixan diners á tant per cent. Entremitj de comissions, gastos y interessos, se 'n te d' anar una bona part de las cantitats qu' enmanlleua, com passa á tots els que van á enmanlleu...

Lo Banch Hispá Colonial, podrá ser usurer per carregar las comissions; fa son ofici... mes si 'ls dispendis s' han de fer, no 'ns amohiném per saber quinas mans s' han de gaudir.

«Fassis el miracle encara que 'l fassi el diable.»

Si ab l' operació financiera tan desconeguda n' hi ha per empendrer la reforma de la ciutat vella... si aixó s' logra, tant se val.

Tot se pot dar per ben gastat... com ho fou pe 'ls temps d' en Rius y Tauler.

La festa catalanista del Frontó Condal, va ser un devassall de gent.

Arreplegar 2300 ciutadans per fer un ápat, ja se 'n pot dir *potencia* d' un partit.

La representació guanyada al Ajuntament, ho acaba de comprovar... que las restas de l' obra d' en Robert, no s' han apaybagat del tot.

La llista del menjar... es molt més esquifida, que l' entusiasme dels comensals, qu' es de llohar, mentrestant van estars' en familia.

L' Arcalde reyal, en Bosch y Alsina, va atansars' hi per cercar ben segur la popularitat qu' encara li manca; mes no se va cremar ni 'l mils, al anar á buscarla entremitj de las manifestacions polítiques.

Es una errada del arcalde... que pot tenir conseqüencias per ell... si es que encara en resta de conseqüencia.

Mentres els catalanistas van estars' á casa seva, dins son centre de reunió, no hi ha res que dir, tots els esclats patriótics son en son lloch, y s' han de respectar... com ho fem.

Ara, al sortir fent manifestació no autorisada, á las altas horas de la nit, quan ja dorm el vehinat, ja no es cosa de gent d' ordre.

Els senyors catalanistas... que son els primers de criticar al poble quan canta, esvalota y s' esbargeix al retorn de las fontadas, van donar un mal exemple, promovent els rebomboris de la nit del dissapte passat.

Tota la culpa es d' ells... de son poch caletre.

Ara cal dir, després d' analitzats fredament 'ls sucesos, qu' ells no la van buscar la *bronca* porque si 'ls socis de la Fraternitat-Republicana, feyan ensemps las sevas festas, d' altres socis, exercitaris' de pinxos, van sern' provoca-

dors, insultadors, mal parlats, ensenyant certanament qu' esperavan son pas, per apallisarls.

La festa de la victoria, va acabar com 'l *rosari de l' Aurora*... donchs qu' aprenguin de viurer y d' exercir sos drets individuals.

LA TOMASA may s' en alegra del mal de ningú, molt menos quan, com ara tots son catalans... més son polítics, y voldria; que com 'ls gossos de la falla, 's menjessin 'ls uns als altres... no quedantne més que las quas, per memoria.

Aquí tenen clar y net, ben bé en catalá... 'l parer nostre.

Ab un partit Republicá-Federal ferm y organísat... tots hi caben y no passarian aquets... *barbrismes*.

Demunt del mar

I

«Vina ab mi silenciosa
nina hermosa
demunt del mar,

vina á ser ma companya
quants el sol solém 'ns banya
ó nos cubre tenebrosa
la espantosa
tempestat.

II

¿Que m' importa ser cautiú,
si aquí viu
nostre amor,
si lligada está ma vida
com ta mort y sempre unida
va ta mort á ta existencia
y ab ta ausencia
mon dolor.!

III

Vina ab mi silenciosa
nina hermosa
demunt del mar;
vina ab mi sense temors
que 'ls huracans bramadors,
vers al port sempre suau
nostra nau
portará!

IV

Demunt del mar, pit lliure
que 's el viure
de plaher,
mentres vils van per la terra
que ab cadenas sols aferra
els capritxos dels tirans
cortesans
son la llei!

V

En la terra els més braus
son esclaus,
no en la mar!
ahont ningú ens espla
n' hi ha més llum, oh nina mia
que la llum esplendorosa
de l' hermosa
llibertat!»

JOAQUIM NAVARRO

LA TOMASA

LA TOMASA
Esperant

Qui s'espera's desespera.
diu l' adagi catalá;
pero aquesta si s'espera
es tan sols per un sopa.